

Suomen Akatemian yhdenvertaisuus- ja tasa- arvotoimet

Suomen
Akatemia

Johdanto

- Suomen Akatemian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tavoitteena on, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa Akatemian työn arkea, ydinprosesseja ja niiden seuranta.
- Akatemia on strategiassaan ja arvoissaan sitoutunut edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Uuteen strategiaan on myös kirjattu tavoite työyhteisömme moninaisuuden kehittämisestä.
- Akatemian ja OKM:n välisessä tulossopimuksessa on kirjaus:
"Akatemia vahvistaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä diversiteetin toteutumista omassa toiminnassaan ja toimeenpannessaan ja kehittäessään tutkimusrahoitustaan. Akatemia laatii/päivittää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa joka toinen vuosi ja seuraa niiden laatua."

Suomen Akatemian päivitetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024-2025

- Sukupuolten tasa-arvon edistämisellä pitkät perinteet Akatemiassa.
- Nyt tarkastelukulmana vastuullisen tieteen kokonaisuus, jonka tärkeitä ulottuvuuksia ovat sukupuolten tasa-arvo sekä syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus.
- Tavoitteena valtavirtaistaa sukupuoli- ja monimuotoisuusnäkökulma jokaisen akatemialaisen työhön.
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä arvoja ja osa strategiaa.

Suomen Akatemia toteuttaa aktiivisia toimia, jotta arviointi- ja rahoituspäätösprosessit ovat läpinäkyviä ja hakijoita arvioidaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti.

Suomen Akatemian tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen toimet

Varmistamme sukupuolten tasapuolisen edustuksen

Poistamme ja ehkäisemme rakenteellista epätasa-arvoa

Tuemme aktiivisesti sukupuolinäkökulmaa ja yhdenvertaisuuden edistämistä tutkimuksen sisällöissä ja Akatemian henkilöstöpolitiikassa

Valtavirtaistamme sukupuoli- ja yhdenvertaisuusnäkökulmaa sekä monimuotoisuutta kehittämis- ja verkostoyhteistyössä

Sukupuolten tasa-arvon edistämisen painopisteet Akatemiassa

- Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi kehittämishankkeiden osana
- Sukupuolten tasapuolinen edustus arvioinnissa ja päätöksenteossa sekä rahoitustoiminnan sukupuolijakaumien seuranta
- Sukupuolittain eriteltyjen tietojen seuranta ja aktiiviset tasa-arvon edistämistoimenpiteet

- Toimenpiteet työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi: rahoituskausien joustavuus
- Kannustaminen liikkuvuuteen, joka mahdollistaa uusien verkostojen luomisen ja avaa uramahdollisuuksia
- Päätöksenteossa otetaan huomioon, miten rahoitettu hanke edistää tasa-arvoa
- Rahoitetaan myös syrjinnän ja muun eriarvoisuuden tutkimusta

- Sukupuolten tasapainon ja monimuotoisuuden huomioiminen Akatemian myöntämässä palkinnoissa, edustajien ja puhujien nimeämisessä sekä viestinnässä
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisen vahvistaminen Akatemiassa sekä aktiivinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu

Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat tiedepoliittisia tavoitteitamme

RAHOITUSPÄÄTÖKSIÄ TEHDESSÄ KIINNITÄMME HUOMIOTA:

Naisten ja nuorten tutkijan uran tukemiseen

Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen tutkimuksessa

NÄITÄ TOIMEENPANEMME:

Rahoitusehdoilla

Seurannalla

Suunnittelemalla,
toimeenpanemalla
ja arvioimalla
toimia sukupuolten
tasa-arvon ja
yhdenvertaisuuden
edistämiseksi

Yhteistyöllä tutkimus-
organisaatioiden
kanssa

Akatemian toimet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi 2024-2025

Tutkimusrahoitus- toiminnassa ja hallintoviraston toiminnassa

1. Systemaattinen tiedonkeruu (ml. seurannan mittarit)
2. Viestintä ja koulutus

Toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

3. Tiedonkeruu tutkijanuralla kohdattavista haasteista
4. Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi
5. Vastuullinen tiede ja arviointityö

Hallintoviraston henkilöstön osalta

6. Tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuusnäkökulmat vahvemmin osaksi henkilöstösuunnittelua, rekrytointeja ja palkkausta

Suomen Akatemian päivitetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Suomen
Akademia

Suunnitelman painopiste ja toimenpiteet

- Suunnitelmakaudella 2024–2025 painopisteenä on edelleen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman valtavirtaistaminen vahvemmin Akatemian toimintaan ja valtavirtaistamista tukevien käytäntöjen edistäminen.

Toimenpide 1: systemaattinen tiedonkeruu ja seuranta

- Kehitetään edelleen systemaattista tiedonkeruuta (ml. seurannan mittarit) tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta Akatemian tutkimusrahoitustoiminnan ja henkilöstön osalta.
- Tutkimusrahoituksessa tiedonkeruuta kehitetään edelleen risteävien tarkastelujen (esim. iän ja sukupuolen) ja yhdenvertaisuuden osalta.
- Tasa-arvokysymykset (ml. yhdenvertaisuus) on valittu Akatemian Agenda 2030 -vastuullisuusraportoinnin painopisteeksi. Suunnitelmakaudella vahvistetaan yhteistyötä vastuullisuusraportin laatijoiden ja muiden Akatemian vastuullisuustyötä tekevien tahojen kanssa.
- Henkilöstöä koskevassa tiedonkeruussa ja raportoinnissa pyritään nykyistä paremmin hyödyntämään toimintakertomuksen ja henkilöstötilinpäätöksen tietoja. Raporttien ja suunnitelmapäivityksen aikataulua yhteensovitetään niin, että käytettävissä on mahdollisimman tuoreet tiedot.

Toimenpide 2: tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä viestintä ja koulutus

- Kehitetään ja lisätään edelleen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää viestintää ja koulutusta Akatemiassa, sekä hallintoviraston sisällä että esim. ulkoisilla verkkosivuilla. Vahvistetaan yhdenvertaisuusnäkökulmaa.
 - Ks. myös toimenpiteet 5 (monimuotoisuusosaamisen lisääminen) ja 6 (esihenkilöiden ja henkilöstön osaaminen inklusiivisista käytännöistä ja keskustelukulttuurista)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmä tukee Akatemiassa käytävää keskustelua vastuullisesta tieteestä.
- Otetaan käyttöön turvallisempi tila Akatemian kaikkeen toimintaan liittyvissä tapahtumissa ja arjessa. Laaditaan ja viestitään turvallisemman tilan säännöt.

Toimenpide 3: työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen tutkimusrahoituksessa

- Akatemia tukee naisten tutkijanuraa sekä työn ja perheen yhteensovittamista kaikissa rahoitusmuodoissa.
- Suunnittelukaudella kerätään tietoa siitä, miten Akatemia rahoittajana voisi entistä paremmin tukea työn ja perheen yhteensovittamista tutkijanuralla ja millaisia haasteita eri taustaiset tutkijat kohtaavat.
- Kerättyä tietoa hyödynnetään Akatemian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä.
- Selvitetään mahdollisuuksia ottaa Akatemiassa käyttöön Strategisen tutkimuksen neuvoston hakujen edellytys: "Konsortion/hankkeen kokoonpanon tulee olla sukupuolijakaumaltaan mahdollisimman tasainen." Edellytys on muuttanut sukupuolijakaumaa hankkeissa tasaisemmaksi.

Toimenpide 4: sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi

- Osa tutkimusaloista on yhä vahvasti jakautunut sukupuolen mukaan. Akatemian myöntämää rahoitusta kohdennetaan myös uuden sukupolven kouluttamiseen väitöskirjatutkijoita rahoittamalla. Seurataan väitöskirjatutkijoiden rahoituksen sukupuolijakaumia.
- Seurataan vuosittain talvihaun yhteydessä akatemiatutkijauudistuksen sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksia. Tehdään seurannan perusteella tarvittavia muutoksia haku-, arviointi- ja päätöksenteon käytäntöihin.
- Tarkastellaan sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksia *osana tutkimusrahoitusmuotojen kehittämistoimia*, kuten akatemiaprofessori- ja huippuyksikkörahoitusmuodoissa.

Toimenpide 5: vastuullinen tiede ja arviointityö

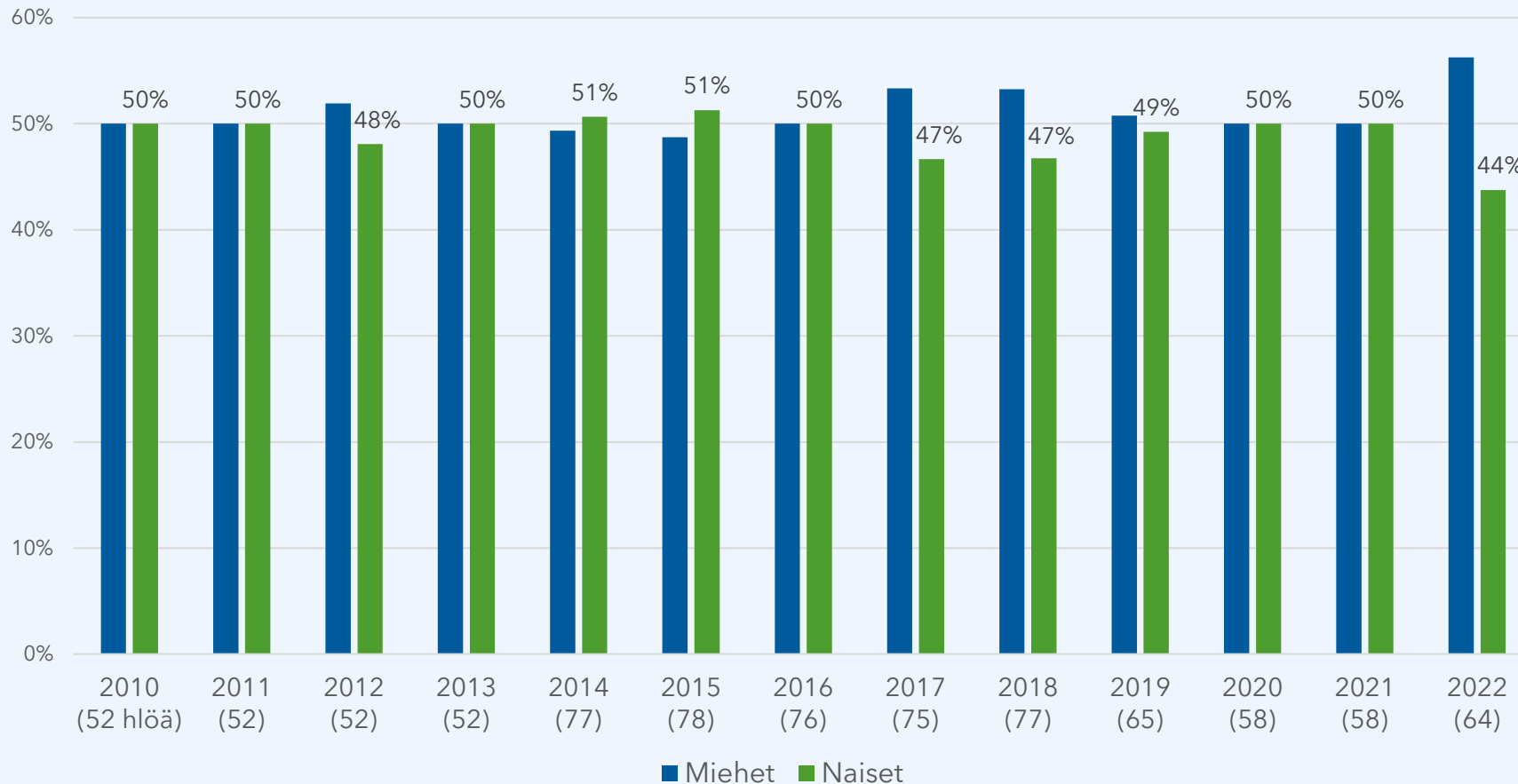
- Vahvistetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmia osana vastuullista tiedettä ja arviointityötä.
- Vahvistetaan monimuotoisuusosaamista Akatemiassa esimerkiksi koulutuksen ja sisäisten keskustelujen kautta. Edistetään monimuotoisuusnäkökulmien huomioimista Akatemian arviointipaneelien kokoamisessa ja ohjeistuksessa.
- Osana paneelien monimuotoisuuteen liittyvää kehitystyötä osallistumme CoARA työryhmissä *Improving practices in the assessment of research proposals* ja *Multilingualism and language biases in research assessment* aihepiirin kansainväliseen keskusteluun ja tiedonvaihtoon hyvistä käytänteistä.
- Kehitetään vastuullisen tieteen seuranta rahoitustoiminnassa yhteistyössä Akatemian muiden vastuullisen tieteen toimijoiden kanssa.

Tilastoja

Luvuilla on väliä: luottamuselinten sukupuolijakauma

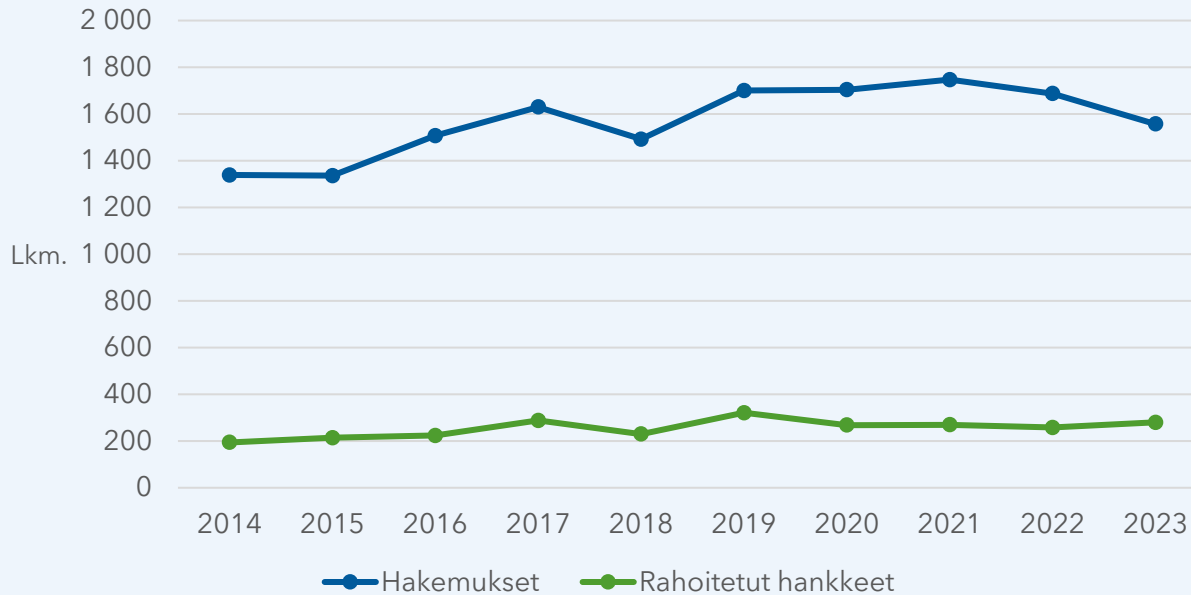
Miesten ja naisten lukumäärä Suomen Akatemian luottamuselimissä (hallitus ja toimikunnat 2010–2022 sekä strategisen tutkimuksen neuvosto ja tutkimusinfrastruktuuri-komitea 2014–2022) [Toimikuntien ja komiteoiden jäsenet; Miehet; Naiset]

Naisten osuus (%) esitetty palkeilla.

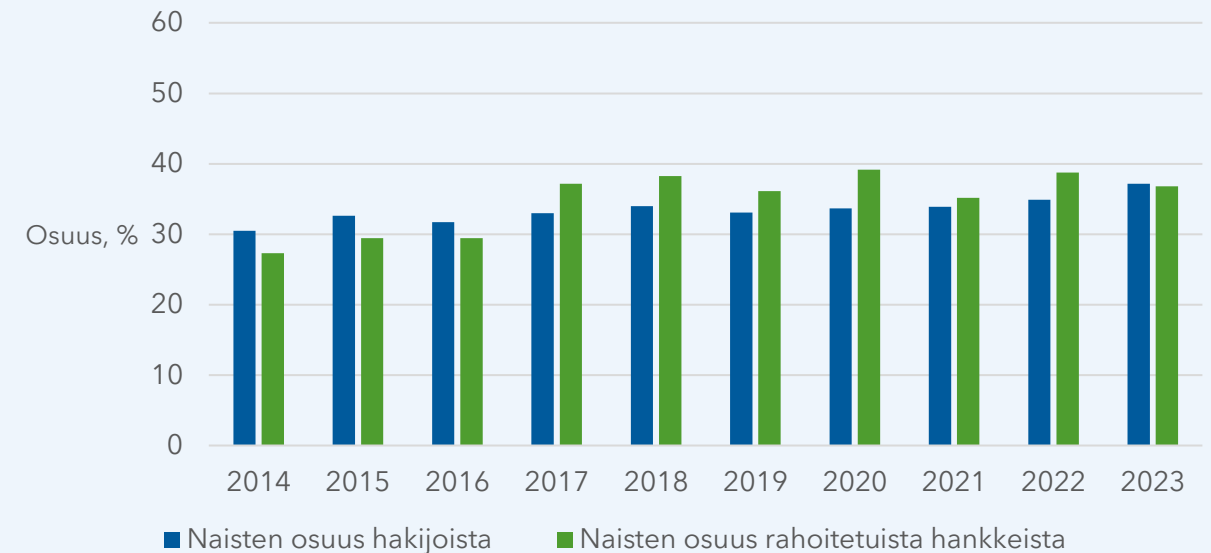
1. Sukupuolten tasapuolisen edustuksen varmistaminen: rahoitetut tutkijat

Naisten ja miesten myöntöprosentit Akatemian rahoitusmuodoissa.

Akatemiahankkeet: Hakemusten ja rahoitettujen hankkeiden määrä, päätösvuodet 2014–2023

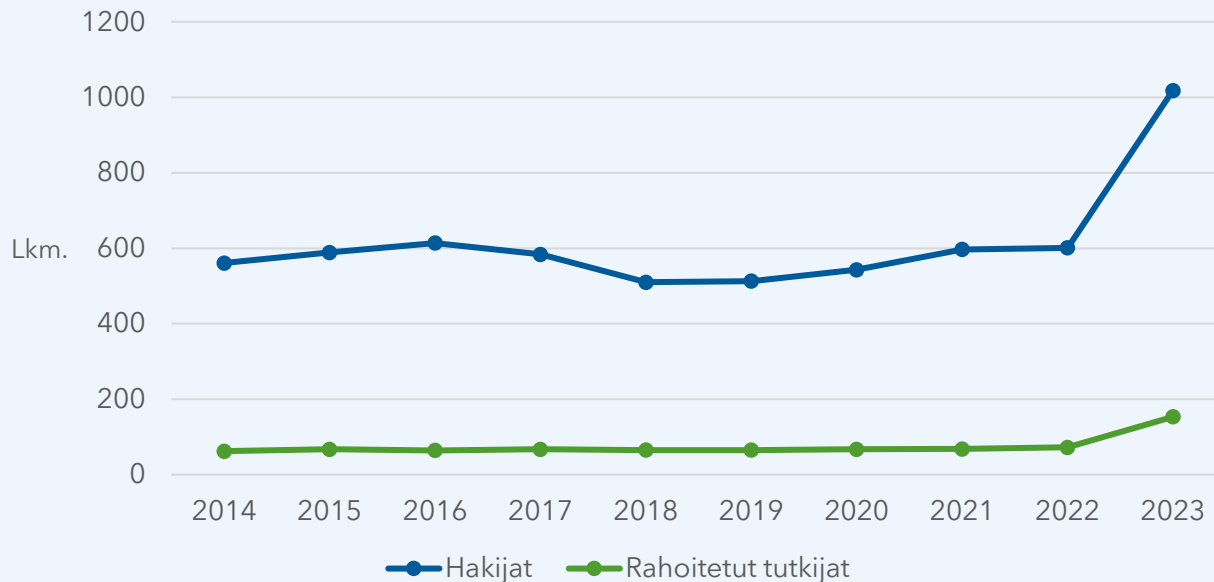
Akatemiahankkeet: Naisten osuus hakijoista ja rahoitetuista hankkeista, päätösvuodet 2014–2023

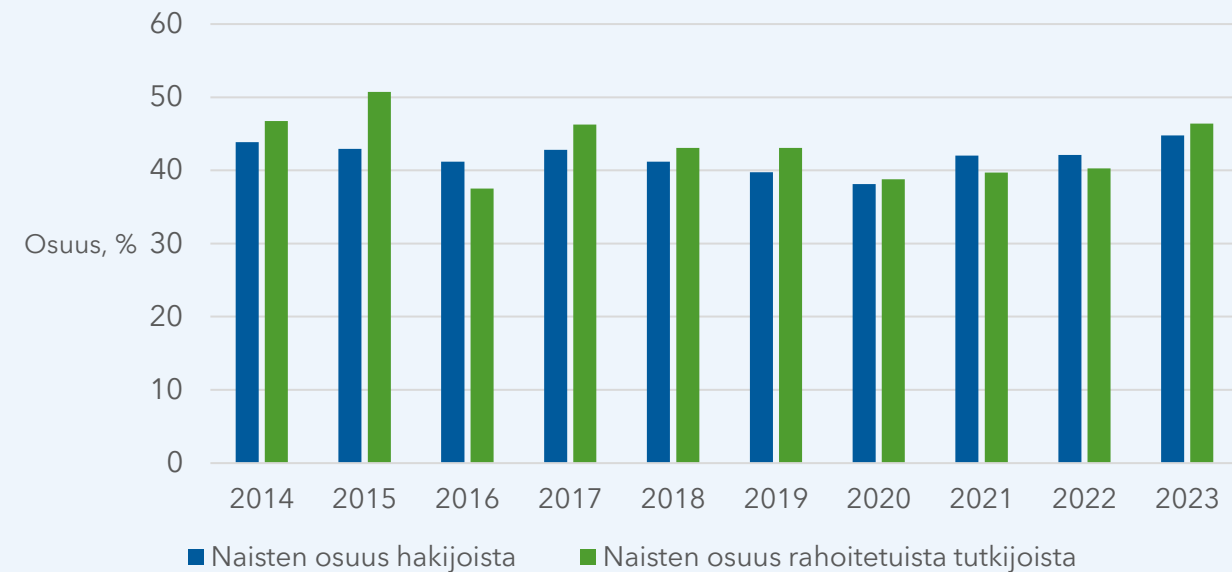
2. Sukupuolten tasapuolisen edustuksen varmistaminen: rahoitetut tutkijat

Naisten ja miesten myöntöprosentit Akatemian rahoitusmuodoissa.

Akatemiatutkijat: Hakemusten ja rahoitettujen tutkijoiden määrä, päätösvuodet 2014–2023

Akatemiatutkijat: Naisten osuus hakijoista ja rahoitetuista tutkijoista, päätösvuodet 2014–2023

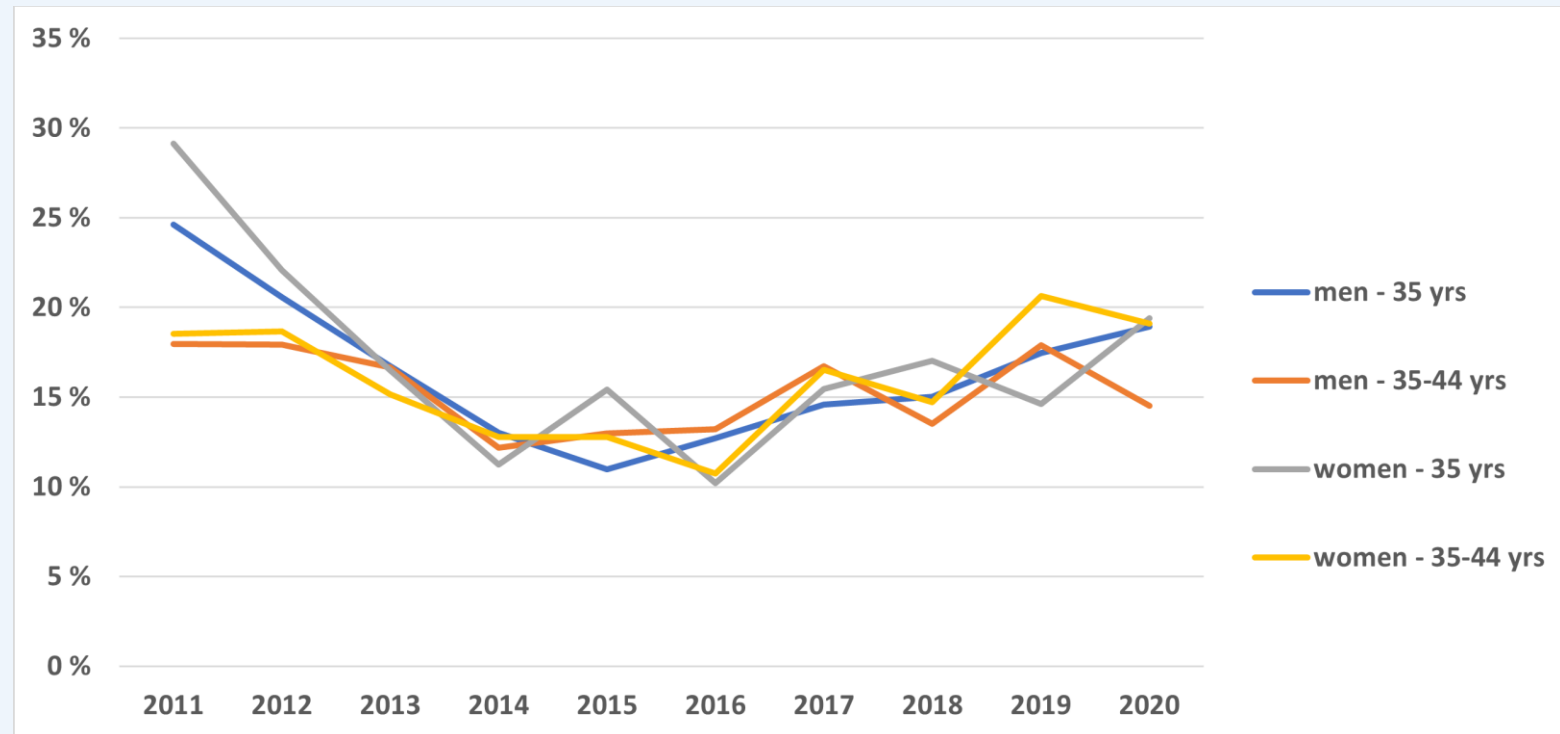
1. Sukupuolinäkökulman tukeminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen tutkimuksessa: ikäryhmät

Rahoitetut hankkeet, myöntöprosentti

TILASTOT JA SEURANTA

varmistavat, että periaatteissamme, prosesseissamme ja käytännöissämme ei ole rakenteellista syrjintää, joka aiheuttaa eriarvoisuutta tuloksissa.

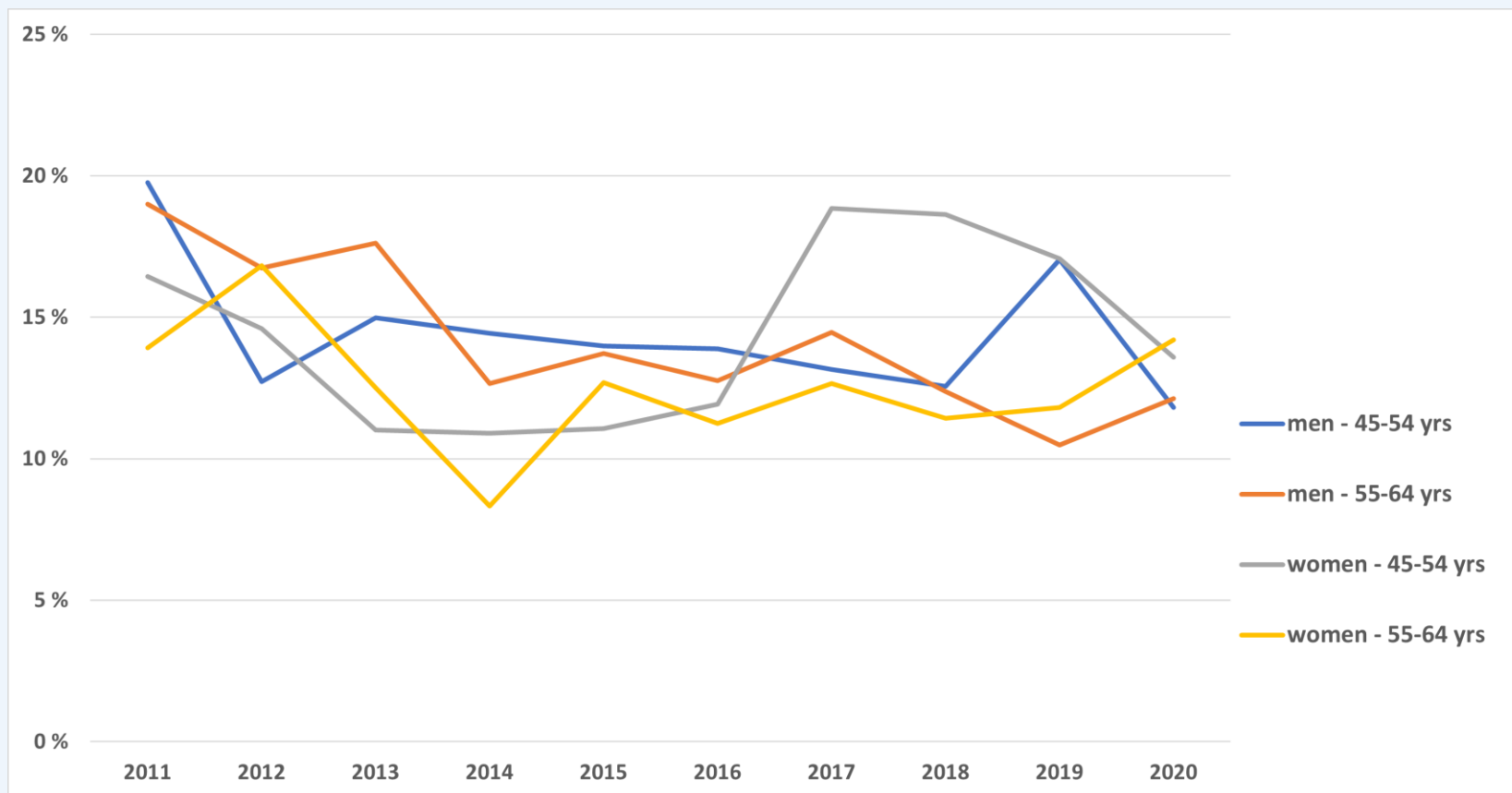
Esimerkiksi: työuransa alkuvaiheessa olevat naiset eivät kärsi siitä, että he saavat lapsia ja ottavat vapaata lasten hoitamista varten.

Myöntöprosentit sukupuolen ja ikäryhmän mukaan päätös vuosina 2011-2020 (alle 35-vuotiaat ja 35-44-vuotiaat).

2. Sukupuolinäkökulman tukeminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen tutkimuksessa: ikäryhmät

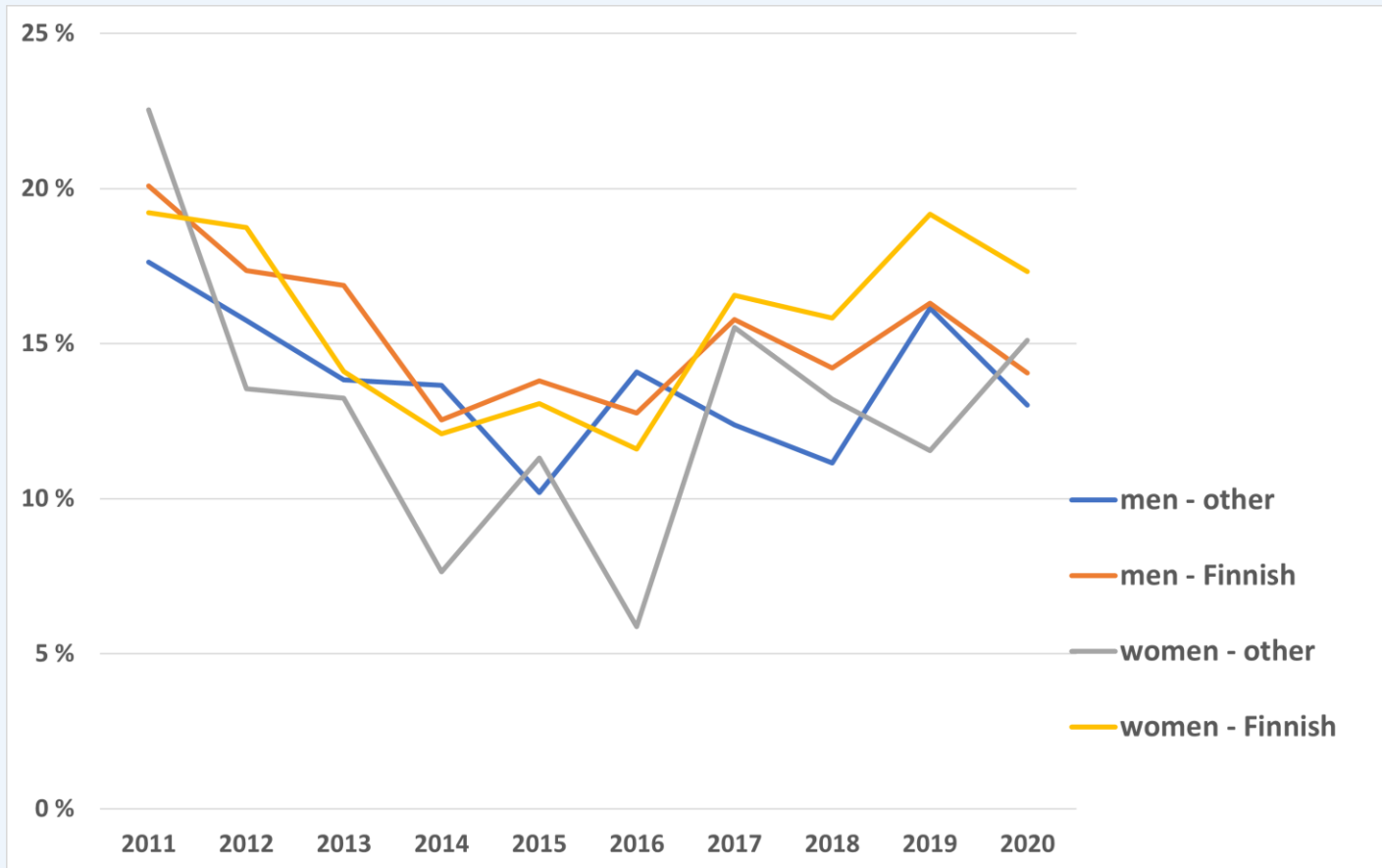
Rahoitetut hankkeet, myöntöprosentti

Myöntöprosentit sukupuolen ja ikäryhmän mukaan päätös vuosina 2011-2020 (45-54-vuotiaat ja 55-64-vuotiaat).

Sukupuolinäkökulman tukeminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen tutkimuksessa: kansalaisuus

Rahoitetut hankkeet, myöntöprosentti

Myöntöprosentit sukupuolen mukaan, suomalaistaustaiset ja ulkomaalaistaustaiset hakijat.

Arviointipaneelien kokoonpano, tavoitteena tasapainoinen sukupuolijakauma

SYYSHAKUJEN 2018-2020 HAKEMUSTEN ARVIOINTIIN OSALLISTUNEET ASIAANTUNTIJAT (PÄÄTÖSVUODET 2019-2021):

NAISTEN OSUUS %

Syysyshaku **2019**

Yhteensä
686
arvioijaa,
joista

33 %
naisia

Syysyshaku **2020**

Yhteensä
730
arvioijaa,
joista

31 %
naisia

Syysyshaku **2021**

Yhteensä
722
arvioijaa,
joista

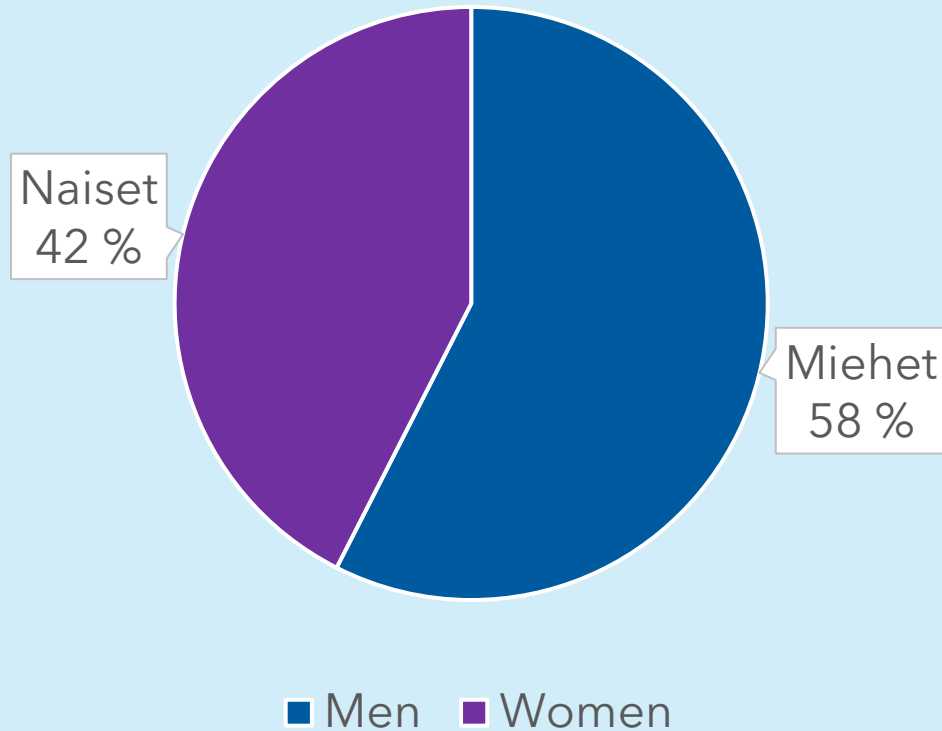

34 %
naisia

Sukupuolijakauma paneeleissa vaihtelee jonkin verran Akatemian eri vastualueiden kokoamissa paneeleissa.
Syysyshaku 2022: 633 arvioijaa, joista 37 % naisia.

Edustavuudella on väliä: tutkijakuvan monipuolistaminen

AKATEMIAPALKINTOVOITTAJAT 2003-2021

- Tiedostamattomia ennakkoluuloja voidaan torjua tietoisilla suunnitelmilla, toimilla ja seurannalla, joilla varmistetaan, että tutkijoiden todellinen monimuotoisuus näkyy tapahtumissa, tiedotusvälineissä jne.
- Kun Akatemia myöntää palkintoja, tekee nimityksiä ja kutsuu puhujia tilaisuuksiinsa, sukupuolten tasa-arvoon ja monimuotoisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tasa-arvo on ollut 1980-luvulta lähtien keskeinen ulottuvuus Suomen Akatemian suunnittelussa, toimissa ja seurantatyössä.

Nykyään sovellamme tasa-arvoa ja monimuotoisuutta koskevia tavoitteitamme vastuullisen tieteen laajemmassa kehityksessä.

Tulevaisuudessa meillä on entistä monipuolisempi osaamispohja, joka tukee tieteen uudistumista.

 www.aka.fi

 [LinkedIn](#)

 [YouTube](#)

 [Facebook](#)

 www.tietysti.fi

Suomen Akatemia

Hakaniemenranta 6
PL 131
00531 Helsinki

Puhelin (vaihde): 029 533 5000
Kirjaamo: 029 533 5049
Sähköposti: kirjaamo@aka.fi